

БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТР ОСВІТНІХ ІНІЦІАТИВ»
ЄДРПОУ 23968135, КВЕД 85.59 Інші види освіти, н. в. і. у.
Програма «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості»

Програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників
“КЛАС ДЕМОКРАТІЇ”

Програма підвищення кваліфікації розглянута і затверджена
на засіданні методичної ради БО “Центр освітніх ініціатив”
(протокол № 01 від 05 січня 2026 року)

виконавча директорка

Олена ШИНАРОВСЬКА

Львів 2026

I. Загальні положення

Найменування: Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Клас демократії».

Програма підвищення кваліфікації розроблена благодійною організацією «Центр освітніх ініціатив» (ЄДРПОУ 23968135, КВЕД 85.59 Інші види освіти, н. в. і. у.) в рамках програми «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості», що реалізується Європейським центром імені Вергеланда та Міністерством освіти і науки України у партнерстві з БО «Центр освітніх ініціатив», ВФ «Крок за кроком», БО SavED та освітньою програмою «Крок за кроком» (Молдова) за фінансової підтримки Норвегії.

Програму курсу розроблено відповідно до сучасної державної освітньої політики, концепції Нової української школи та стратегії реформування освіти в Україні, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800 зі змінами та доповненнями від 27 грудня 2019 р. № 1133), професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225), рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання (наказ МОН № 1093 від 02.08.2024 року).

Розробники: Наталя Герасим, тренерка програми «Демократична школа», учителька громадянської освіти ліцею № 15 ОРТ Чернівецької міської ради; Галина Ломакіна, тренерка програми «Демократична школа», директорка КПНЗ “Донецька обласна Мала академія наук учнівської молоді”, кандидатка педагогічних наук, доцентка; Тетяна Філіпенко, тренерка програми «Демократична школа», начальниця Управління освіти Курахівської міської ради, учителька історії Курахівського ліцею «Престиж», Заслужена вчителька України; Андрій Донець, координатор напряму онлайн-навчання програми «Демократична школа», менеджер з організаційного розвитку громадської організації «ІСАР «Єднання», тренер Департаменту молоді Ради Європи.

Анотація курсу: курс поглиблює розуміння ціннісно-орієнтованого навчання та наскрізного формування громадянської компетентності на різних предметах, зорієнтовує в плануванні освітньої діяльності на засадах компетентнісного підходу, застосуванні набутих професійних компетентностей на практиці. Навчання за програмою допоможе спланувати роботу вчителів таким чином, щоб якісно втілювати освітні реформи в життя, формувати наскрізно громадянські компетентності під час вивчення різних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором.

Цільова аудиторія: педагогічні працівники/працівниці.

Мета курсу: підготовка педагогічних працівників/працівниць до формування наскрізно кластеру громадянських компетентностей «Громадянська стійкість» під час вивчення різних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором.

Вид: навчання за програмою підвищення кваліфікації.

Напрямок навчання: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників і працівниць.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться / набуватимуться:

- *Предметно-методична компетентність (А2)*
Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів та учениць.
Здатність формувати та розвивати в учнів та учениць ключові компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей.
Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання здобувачів освіти на засадах компетентнісного підходу.
Здатність обирати й використовувати сучасні та ефективні методи й технології навчання, виховання й розвитку учнів/учениць.
- *Прогностична компетентність (Г1)*
Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.
Здатність планувати освітній процес.
- *Оцінювально-аналітична компетентність (Г3)*
Здатність аналізувати результати навчання учнів та учениць.

Обсяг курсу: 45 годин (1,5 кредиту ЄКТС)

Форма підвищення кваліфікації: навчання здійснюється в синхронному та асинхронному форматі. Синхронне навчання – це серія занять із тренерками та групою в онлайн-овому середовищі у програмі Zoom. Асинхронне навчання організовано на платформі Moodle Європейського центру ім. Вергеланда, де розміщено матеріали для ознайомлення та завдання для виконання.

Очікувані результати навчання:

Після проходження курсу учасник/учасниця:

- розуміє сутність ціннісно орієнтованої освіти, модель компетентностей для культури демократії (КДК) та принципи оцінювання громадянських компетентностей;
- аналізує власні педагогічні практики, інтегрує Рамку КДК у викладання своєї дисципліни, зокрема, практикує вправи, спрямовані на формування громадянських компетентностей;
- проектує освітній процес із використанням зворотного дизайну та ресурсів Ради Європи для формування громадянських компетентностей;
- використовує ресурс демократичного оцінювання для розвитку громадянських компетентностей, втім – застосовує дескриптори КДК для розробки

інструментів і критеріїв оцінювання сформованості громадянських компетентностей;

- співпрацює з колегами в обміні досвідом, розробці спільних програм і рефлексії щодо наскрізного формування громадянських компетентностей.

Форма підтвердження результатів навчання: за результатами навчання на курсі учасник/учасниця отримує підтвердження результатів навчання у вигляді сертифіката, автентичність якого можна перевірити за посиланням: https://e-learning.theewc.org/mod/customcert/verify_certificate.php.

Підтвердження результатів навчання відбувається за виконання таких умов:

- участь у щонайменше 6 синхронних заняттях та отримання щонайменше 14 баджів: надається сертифікат про підвищення кваліфікації на 45 годин (1,5 кредиту ЄКТС), встановленого МОН зразка;
- участь у щонайменше 5 синхронних заняттях та отримання щонайменше 10 баджів: надається сертифікат про підвищення кваліфікації на 30 годин (1 кредит ЄКТС), встановленого МОН зразка;
- участь у щонайменше 4 синхронних заняттях та отримання щонайменше 7 баджів: надається сертифікат про підвищення кваліфікації на 20 годин (0,7 кредиту ЄКТС), встановленого МОН зразка.

Вартість (у разі встановлення): курс безоплатний.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Загальні положення

Фасилітований курс допоможе вчителю впровадити компетентності для демократичної культури в освітній процес закладу загальної середньої освіти.

Курс реалізується через поєднання синхронного та асинхронного навчання. Синхронне навчання передбачає групову роботу, обговорення та взаємодію між слухачами в режимі реального часу. Асинхронне навчання, своєю чергою, надає можливість самостійно опрацювати навчальні матеріали курсу та виконувати практичні завдання у зручній для себе час.

Під час навчання на курсі ви зможете:

- інтегрувати компетентності для демократичної культури у шкільну практику, забезпечуючи наскрізне формування громадянських компетентностей у процесі викладання;
- добирати та використовувати освітні ресурси для проведення активностей, спрямованих на формування громадянських компетентностей;
- розробляти у співпраці з колегами спільну програму або план дій щодо формування громадянських компетентностей у закладі освіти.

Навчальна програма

Модуль 1. Як учителі на своїх уроках можуть формувати компетентності для культури демократії?

Мета: з'ясувати як інтегрувати компетентності для демократичної культури у шкільну практику.

Очікувані навчальні результати учасника/ учасниці курсу після опрацювання першого модуля:

- пояснюють суть ціннісно орієнтованої освіти, моделі компетентностей для культури демократії (КДК);
- здійснюють самоаналіз власних педагогічних практик щодо методів і прийомів;
- можуть назвати переваги та виклики процесо- та змістоорієнтованих методів та підходів до організації навчання;
- застосовують зворотний дизайн у плануванні навчальної діяльності;
- визначають громадянськості потенціал навчальної дисципліни та інтегрують Рамку КДК у власну практику викладання;
- практикують спільну діяльність для обміну досвідом;

- можуть пояснити важливість співпраці вчителів щодо розвитку громадянської компетентності наскрізно.

Для завершення модуля необхідно взяти участь у трьох фасилітованих зустрічах й отримати 6 відзнак:

- Самооцінювання власних практик
- Розуміння моделі КДК
- Аналіз громадянознавчого потенціалу освітніх галузей
- Розвиток громадянських компетентностей наскрізно
- Розуміння підходів до розвитку громадянських компетентностей
- Колегіальний вибір методів

Модуль 2. Які ресурси допоможуть у формуванні демократичної культури?

Мета: розвинути вміння добирати ресурси та використовувати їх під час проведення активностей з формування громадянських компетентностей.

Очікувані навчальні результати учасника/ учасниці курсу після опрацювання другого модуля:

- називають ресурси Ради Європи для формування громадянських компетентностей;
- класифікують ресурси для використання на уроках та в позаурочній діяльності;
- моделюють освітній процес з використанням ресурсів РЕ;
- добирають / адаптують вправи з наявних ресурсів для забезпечення принципів демократії;
- практикують вправи щодо формування громадянських компетентностей;
- практикують спільну діяльність для обміну досвідом;
- рефлексують щодо власних практик та аналізують результати роботи команди.

Для завершення модуля необхідно взяти участь у одній фасилітованій зустрічі й отримати 4 відзнаки:

- Промоція посібників Ради Європи
- Створення мапи вправ
- Вправа для демократичного зростання
- Проведення вправ/активностей і спільна рефлексія

Модуль 3. Як оцінювати рівень сформованості громадянської компетентності?

Мета: розвинути вміння використовувати дескриптори для оцінювання рівня сформованості громадянських компетентностей

Очікувані навчальні результати учасника/ учасниці курсу після опрацювання третього модуля:

- розуміють принципи та підходи до оцінювання громадянських компетентностей;
- пояснюють важливість культури демократичного оцінювання як інструменту розвитку;
- можуть назвати переваги та недоліки конкретних методів оцінювання рівня сформованості громадянських компетентностей;
- обґрунтовують вибір інструментів оцінювання сформованості громадянських компетентностей;
- застосовують дескриптори для формулювання критеріїв оцінювання.

Для завершення модуля необхідно взяти участь у двох фасилітованих зустрічах й отримати 3 відзнаки:

- Розуміння принципів оцінювання
- Створення чек-листа на основі дескрипторів
- Використання листа самооцінювання/взаємооцінювання під час уроку

Модуль 4. Як підтримувати сталість змін у демократичному класі?

Мета: розвинути вміння планувати наскрізне формування громадянських компетентностей.

Очікувані навчальні результати учасника/ учасниці курсу після опрацювання четвертого модуля:

- співпрацюють у розробці спільної програми/плану дій щодо наскрізного формування громадянських компетентностей;
- обґрунтовують вибір педагогічних дій у конкретних обставинах для формування громадянських компетентностей;
- обирають методи та вправи для практикування на уроках;
- рефлексують щодо спільної діяльності з формування громадянських компетентностей.

Для завершення модуля необхідно взяти участь у 1 фасилітованій зустрічі та отримати 2 відзнаки:

- Спільна рефлексія команди
- Планування подальшої діяльності

Контроль виконання програми. Контроль є передовсім засобом моніторингу досягнення результатів навчальної діяльності слухачами. Він здійснюється, щоб з'ясувати, наскільки зрозумілими для слухачів є запропоновані завдання і чи потрібна їм додаткова методична або інша допомога. Контроль проводиться послідовно й систематично із застосуванням різноманітних прийомів зворотного зв'язку. Тренерська команда додатково працює в ролі менторів, доступних для індивідуальних та колективних консультацій у зручних для учасників та учасниць формах. Контроль

(моніторинг) також спрямовано на те, щоб покращити реалізацію освітніх проєктів на практиці.

Крім цього, учасники та учасниці навчання виконують завдання на платформі Moodle, які оцінюються або автоматично (тести), або тренерською командою. Для зарахування навчання на курсі необхідно виконати обов'язкові завдання на платформі.

Оцінювання: під час навчання застосовується формувальне оцінювання. Цей процес розглядається як засіб обміну інформацією щодо покращення результатів пропонованого навчання. Оцінювання – вербальне (усне чи письмове), а також комбіноване, зі застосуванням ІКТ.

Оцінювання ефективності навчальної програми відбувається через онлайн-анкетування слухачів.

III РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальні модулі	Синхронне навчання /год.	Асинхронне навчання /год.	Кількість відзнак за модуль
ВСТУП		1	
Модуль 1. Як учителі на своїх уроках можуть формувати компетентності для культури демократії?	6	8	6
Модуль 2. Які ресурси допоможуть у формуванні демократичної культури?	2	11	4
Модуль 3. Як оцінювати рівень сформованості громадянських компетентностей?	4	7	3
Модуль 4. Практикум. Як підтримувати сталість змін у демократичному класі?	2	4	2
Всього:	45		15